

Domáci glasovi

nedelja 30. decembra 1945.

Leto 1.

str. 12.

ŽRTVE ANGLOFILSTVA

19. dec. soj je v Ljubljani prišel proces proti 34 članom Slovenske legije, Narodne legije, Šolske legije in Slovenske zaveze. Kdor le količkaj pozna delovanje teh organizacij, ve, da je bilo vse njih prizadovanje usmerjeno v izpodkopavne okupatorjeve moči in da so se nekatere izmed njih tudi z orožjem borile proti okupatorju. Te organizacije so imele skozi vse okupatorjeve straže spretno splejane kanale v inozemstvo k zapadnim zaveznikom, kamor so poskušale vesti političnega in vojaškega značaja in odkoder so prejemale navodila za svoje delovanje.

Mnogi, ki so bili v tem procesu obsojeni, so že od samega početka okupacije z lastno smrtno nevarnostjo organizirali moče in fante na odpor proti okupatorju ter vzdrževali zveze z inozemstvom. Ker pa niso bili komunisti, se niso udejnavali komunistični OF, marveč so organizirali druge organizacije k odporu proti okupatorju.

Razumljivo je, da je okupator te organizacije preganjal, kjer je le zvedel za nje, in lovil njene predstavnike in člane ter jih pošiljal v ječe, v koncentracijska taborišča in na morišča.

Posebno se je razbesnel okupatorjev bes proti tem ilegalnim organizacijam pozimi leta 1944. Kar je pri zadevi posebno grdo, je dejstvo, da so prav tisti, ki se se na vse grlo hvalili, da vodijo boj proti okupatorju - slovenski komunisti - okupatorja opozorili na vodilne moče v teh organizacijah in mu denuncirali, kaj in kako ti moče rovarijo proti njemu.

Komunistom se je namreč posrečilo vriniti v "Informativno pismo" v prostorih Zadržne zveze v Ljubljani, kjer je bila centrala ilegalnega dela proti okupatorju, partijca Kobala Miloša, ki je partijo sproti obveščal, kaj ta in oni čela proti okupatorju.

Tako je mogel okupator pozimi leta 1944 dobiti seznam vodilnih moč, ki so imeli zveze z inozemstvom in doma usmerjali delo proti okupatorju. Hkrati je okupator dobil seznam orožja, ki so ga te ilegalne organizacije imele skritega po Ljubljani. Zaradi sedelovanja z zavezniki in rovarjenja proti okupatorju, so bili v začetku decembra 1944 v Ljubljani aretirani sledeči: jurist Milan Finc, Martin Žokar, Franc Juvan, prost Alfonz Klemenčič, frančiškana p. Klavdij in p. Beno, salezijanec Božič Ivan in Kuhar Stefan, ki je v ječi podlegel ranam, dr. Karol Vojska, ing. Stanko Dimnik, Goričan Henrik, duhovnik, Grad Boris, Kristan Srečko, ref. za ljudske šole, kapetan Ilovar, ki je pozneje v Dachau umrl, prof. Lipovec Cene in drugi.

Začetkom januarja je bil aretirani še polkovnik Peterlin Ernest.

Ker je okupator imel v rokah dokaze o njihovih zvezah z zavezniki in delovanju za nje, je vse poslal v Dachau.

V Novem mestu pa so Gestapovci začetkom dec. lanskega leta zaradi dokazanih zvez z zavezniki - dobili so v roke radijsko oddajno in sprejemno postajo, ki je vzdrževala z njimi zvezo - aretirali in poslali v Dachau sledeče: majorja Križa Vladislava, nadporočnika Zagorška Staneta, nadporočnika Bajca Jožeta in višjega narednika Krišeta.

Vsi ti so dachauske grozote preživeli in dočkali osvoboditev izpod nacističnega terorja po angle-ameriških četah. Čeprav so sami zadobili prostost, se vendar nihče ni maral vrniti v domovino, ker so vedeli, da Jugoslavija še nadalje ječa pod krvavo diktaturo, ki je le ime in barvo spremenila. Toda komunistom se je posrečilo, da so večino teh moč, deloma z zvijačo, deloma s silo dobili domov, kjer se jih zaprli in z nekaterimi drugimi, ki so jih doma polovili in pozaprli, postavili pred sodišče.

Na sam sveti božični večer so v Ljubljani pred okrežnim ljudskim sodiščem razglasili obsodbo, po kateri je bilo točno polovico obsojencev - 17 - obsojenih na smrt, vsi ostali pa na daljše prisilno delo, le eden - dr. Vladimir Kukman, je bil oproščen.

Na smrt z ustrelitvijo so bili obsojeni:

Dr. Janko Köstl, bivši predsednik radikalne stranke v Lj. dr. Branko Verčon, vodja nepradne primorske mladine, dr. Branko Alujevič, dr. Branko Jan, dr. Slavik, Djeko Vujošević, biv. aktivni major jugosl. armade, Franc Cerkovnik, župan iz St. Jernoja na Dolenjskem, Por Tone, jurist Milan Fine in Martin Zekar.

Na smrt na vešalih pa so bili obsojeni:

Polkovnik Ernest Peterlin, Vinko Mehle, Jože Rozman, major Vladimir Križ, duhovnik Peter Križaj in še eden, čigar imena nismo mogli točno ugotoviti.

Na 20 let prisilnega dela so med drugim obsojeni:

Franc Juvan in prost Alfonz Klemenčič. Na 18 let: napoščnik Stanislav Zagoršek, Na 15 let: Ivan Marinčič, Božidar Rupnik in dr. Karel Vojska. Na 12 let: ing. Stanko Dimnik, p. Jožef Savora (križevniškega reda). Na 10 let: dr. Stane Grapar in Dušan Verbinc.

Zakaj je moralo zopet 17 slovenskih mož in fantov žrtvovati svoja življenja in mora drugih toliko na prisilno delo? Zaradi "sodelovanja z okupatorjem", kot komunisti radi ponavljajo oguljeno frazo?

Cisto gotovo so tudi tem možem in fantom očitali "izdajalstvo" in druge take izmišljotine. Kdor pa поблиže pozna delovanje teh mož pod okupacijo, ve, da jih je komunizem poslal na morišče prav zato, ker so delovali proti okupatorju. Komunisti namreč ne trpijo nikogar, ki bi res delal proti okupatorju, ker vsak tak s svojo dejavnostjo jemlje ugled komunistični partiji, ki se hoče razkričati kot edina stranka, ki je kaj delala proti okupatorju.

V resnici pa so bili ti možje in fantje obsojeni zaradi svojega anglofilstva in amerifikilstva. Borili so se proti Nemcem in Italijanom, a ne za to, da bi fašizem in nacizem zamenjal teror, ki oba prejšnja v krvoločnosti še prekaša: komunizem, marveč za resnično svobodo in demokracijo. Zato svojih sil niso stavili na razpolago komunizmu in Sovjetski Zvezi, marveč so vzdrževali zveze z zapadnimi zavezniki in le od njih prejeli navodila.

To pa je bil po pojmovanju slovenskih komunistov njih največji greh. Kdor jih namreč dobro pozna, ta ve, da slovenski komunisti Angležev in Amerikancev mnogo huje sovražijo, kot Nemce in Italijane.

Sam Boris Kidrič, sedanji predsednik pokrajinske vlade za Slovenijo, je kot tajnik Izvršnega odbora OF na konferenci komunistične partije Slovenije, meseca julija 1942 glede razmerja do Angležev in Amerikancev izjavil sledeče:

"Tistih, ki bodo šli na angleško pozicije, se je treba bati, ker bodo prej ali slej šli v naročje bele garde."

Pero Popivoda, poveljnik komunistične divizije, je imel maja 1943 v Iški grapi predavanje, v katerem je dejal:

"Ko bomo vse države osvobodili, bomo pognali še Anglijo."

General Jaka Avsič, namestnik vrhovnega poveljnika Slov. nar. osvobodilne vojske, je 12. oktobra 1943 v Dobrniču govoril:

"Naši partizani so bijejo ob Soči, ob Vrbskem jezuru, ob Uni, pripravljani, da stro veskega sovražnika, pa najsi bo Italijan, ki so ga že strli, ali Nemec, ki ga bomo kmalu pognali, domači izdajalec belo in plavo gardist, ali pa Anglež. Vse bomo uničili."

Zoran Polić, član Izvršnega odbora OF, je 26. julija 1943. govoril:

"Med partizanskim roštvom in komando se pojavlja žalostno dejstvo, da postajajo anglofilski zvezci /nazisti/ smejo uporabljati kvečjemu kot propagandno sredstvo, njihove cilje pa nikakor ne smejo biti na angleški strani, zlasti ne na svojo navzeti njihove

vega duha. Anglijo lahko izrabljamo v toliko, v kolikor s tem lahko slepimo ljudstvo, na drugi strani pa, da izvlečemo iz Angležev, kar se le da."

Kdor je anglofil in amerifikofil, je v očeh slovenskih komunistov izdajalec in ga je treba odstraniti. To - in nič drugega - je pravi vzrok, da je zopet padlo 17 slovenskih mož in fantov.

MED IZGNANCI V FÜRNI TZU

Na dan Nedolžnih otročičev sem obiskal izganance, ki so bili zadnje dneve izgnani iz Titovine. Stanujejo 8 km od Beljaka proti Kranjski gori v manjšem taborišču v Fürnitzu, ki leži v obmejnem pasu in je mišljeno predvsem kot karantena. Do tega dne je bilo tam vsega 360 oseb. Večino tvorijo trgovci in drugi premožnejši ljudje iz Ljubljane. Vse so odpeljali ponoči in jim dovolili vzeti s seboj le, kar so imeli na sebi. Prav, ko sem dopoldne govoril z njimi, je prišla nova skupina in sicer peš čez Podkoren. Tostran meje so si najeli voz, ki jim je peljal borno prtljago.

Najbolj žalostno je dejstvo, da v tej skupini niso nikaki "Volksdeutscherji", marveč pravi slovenski kmečki ljudje, največ iz Kranja in okolice ter iz Skofje Loke in Selške doline. Med njimi so strare revne matere in drugi reveži, ki so komaj prestavljali noge.

Od teh sem izvedel, da jo na Jesenicah v enem taborišču še 400, v drugem pa 250 naših ljudi, ki jih nameravajo izgnati. Tam posluje tudi neka angleška komisija, ki vsakega vpraša, ali je za Avstrijo, ali za Jugoslavijo. Ta komisija ljudi, ki niso bili nikdar za Nemce, pa so jih agenti OZNE odpeljali iz njihovih domov kot politične nasprotnike, ali ker imajo svojce v inozemstvu, odkloni, če se izjavijo, da hočejo ostati v Jugoslaviji, in jih ne vključi v transport namenjen za Avstrijo.

Ker partizani teh ljudi ne morejo dati v transport, jih nanejejo peš proti meji. V primerni bližini pri meji postavijo zasede in vsakomur zagrozijo, da bo takoj ustreljen, ako se skuša vrniti. To skupino, ki je prišla v Fürnitz, so Angleži tostran meje sprejeli in jo pripeljali v taborišče.

V pogovoru z resnimi osebami, ki so jih komunisti izgnali, sem izvedel zlasti sledeče:

1. V Sloveniji vsi vedo o partizanskih grozodejstvih in množičnih pokoljih in jih, kar jih še ni popolnoma pokvarjenih, s studom obojajo. Javno, pa tudi privatno se pa bojijo govoriti, ker nad vsem vlada strašen teror. Če se kdo kaj nepovoljno izrazi, že skličo ulična ali vaška "zaščita" sestanek, kjer se o taki osebi porazgovorijo in revež navadno že v par dneh sedi v zaporu. Vsi so mnenja, da tak način vladanja manjšine s terorjem, nemoralnostjo in brezbožnostjo ne more dolgo trajati. Dosti bolj kot mi tu pričakujejo oni doma spremembe. Tudi ni nobena tajnost, da je zlasti srbski narod ves proti Titu in da se vlastodržci le s skrajnim terorjem drže na oblasti.

2. Versko življenje v kljub vsemu še kar dobro cvete in so cerkve ob nedeljah polne. Ni pa videti v njih mladine, ker ta je najbolj komunistično zastrupljena. Verouk je skoro na vseh šolah odpravljen. Oni dan je deklica, ki obiskuje II. ljudskošolski razred, vprašala mamo: "Kaj res ni Boga več? Saj nam je učiteljica rekla, da ga ni in da je bil Jezus navaden človek, ki je umrl, in da so ga le ljudje potem naredili za boga."

Cerkev bo v najkrajšem času ločena od države. Duhovnikom so plače in pokojnine ustavili. Vse redovniške zavode so razpustili in redovnice poslali na delo. O cerkvah se partizani izražajo, da jih bodo spremenili v skladišča.

Da bi verne ljudi pridobili, so malo pred volitvami dovolili izhajanje cerkvenemu listu "Oznanilo", ki je začel izhajati 4. novembra kot tednik na 4 straneh. Urejeval ga je prof. Vilko Fajdiga. Zdaj so pa list ukinili "zaradi pomanjkanja papirja". - Kako prav trdijo jugosl. škofje v svojem pastirskem pismu, da v Titovini za verski tisk ni papirja.

3. Minister feder.Slovenije Vavpotič je zaprt, ker so ga zašabili, da je prodajal cele vagone masti in drugih živil na črni borzi.

4. Boris Kidrič se gosposko šopiri na gradu Brdo pri Kranju. Tudi v Ljubljani na Bleiweisovi cesti ima veliko vilo. Njegova "tovarišča" gospa Zdenka ima lasten avto. Kopalnico so ji pa morali dvakrat podreti in znova postaviti, ker ni ustrezala njenim željam.

5. Po Ljubljani se govori, da je OZNA polovila po Trstu in Gor.Italiji okrog 15 naših ljudi. Med njimi naj bi bil tudi Rudolf Smrsu. Pravijo, da jih Angleži zahtevajo nazaj, ker da so bili pod njihovo zaščito.

6. V taborišču Fünz pri Beljaku sem poleg drugih našel sledeče družine iz Ljubljane:

Toman, karnosek; ing.Dedek, gradbenik; Eifler, tovarnar pliša; Velepič - Belihar, trg.kuriva; Schumi Iv., trgovina kuriva; Schmidt, veletrgovec; Stupica ml., veletrgovec; Eber, star., trgovec; Ecker, trgovec; Miklič Ernest, hotelir; ing.Tuta; dr.Druškovič, prof. Rebek. Pribovšek, ravnatelj Nove založbe. Klein, trgovec; Ovsenek Jože, ravnatelj II. roške državne realne gimnazije; Kušar, prokurist. Prometne banke itd.

ZA NAJNOVEJSIMI SMRTNIMI ZRTVAMI KOMUNISTIČNEGA NASILJA V SLOVENIJI naj opravijo vsa taborišča čimprej sv.maše zadušnice! - Svojem novih žrtev, ki živijo med nami, izražamo svoje iskreno sožalje k težkim izgubam.

TUDI TAKI, KI SO Z NJIMI SIMPATIZIRALI PADAJO. - V Ljubljani je bil na smrt obsojen tudi magistratni ravnatelj Jančigaj. Prvotno so ga obsodili le na 10 let prisilnega dela. Ker pa se je našlo nekaj zagrizencev, ki so protestirali proti premili obsodbi, so ga obsodili na smrt z ustrelitvijo. Dolžili so ga tudi, da je dal zaupati blagajnika Mazija, ter da je za njim v Dachau poslal ovadbo, na podlagi katere da so ga Nemci v Dachau-u umorili. Branilec je dokazal, da je Mazi že prej umrl v Dachau za tifusom, predno je po obtožnici Jančigaj podal dotično izjavo. Ljudsko sodišče pa ga je kljub temu spoznalo za krivega smrti.

TUDI DIJAKINJE SODIJO. - 20. dec. je bilo pred ljudskim sodiščem v Ljubljani obsojenih 7 dijakinj. Med njimi Pestotnik Sonja (gorska akademija) ter Pestotnik

Darinka, (stud.prava) sta dobili 2 leti prisilnega dela, ostale nekoliko manj. Zgovarjala jih je dr.Prener Ljuba.

REAKCIJO PO KOROŠKIH TABORISČIH N.PADAJO. - Slov.poročevalec in Ljudska pravica zelo ostro napadata slovensko reakcijo po koroških taboriščih, čés da je s propagando pripomogla Ljudski stranki do zmage pri volitvah.

DIJAKI SO STAVKALI. - 13. in 14. dec. so dijaki na slovenskih šolah v Trstu stavkali. Kot vzrok so navedli: 1. Ker so prostori nezakurjeni, 2. ker je šol. vodstvo in součne moči fašistične, reakcionarne in domobranske, in 3. ker še ni izdelan učni načrt, najbolj pa ker 4. ne bo učni načrt izroččen dijakom v pretres in presojo.

ZA LIENZ: Današnje zanimivo predavanje, ki je bilo objavljeno v večerajšnjih Novicah, da se bo vršilo danes ob 1/2 5 v vel. dvorani, bo ob istem času - to je ob 1/2 5 popoldne - samo ne v gledališki dvorani, marveč v belovadnici v XIV baraki. Vabljeni

